

بازنمایی ایدئولوژیک گزارشگری مالی صندوق های سرمایه گذاری با نگاه تحلیل گفتمان انتقادی

علیرضا بادکوبه هزاه

گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
badkoobehali1349@gmail.com

علی اسماعیل زاده مقری

گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)
alies35091@gmail.com

تاریخ دریافت: ۹۹/۱۰/۱۳ تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۰/۲۹

چکیده

تحلیل گفتمان انتقادی رویکردی نوین در تحلیل گفتمان است که در دهه های اخیر، در طیف وسیعی از پژوهشها در رشته های ادبیات و روانشناسی به کار گرفته شده است. نکته محوری در این نوع تحلیل این است که گفتمان گونه مهمی از عملکرد اجتماعی است که دانش، هویتها و روابط اجتماعی، از جمله مناسبات قدرت، را بازتولید کرده و تغییر می دهد و هم زمان، سایر ساختارهای اجتماعی به آن شکل می بخشند. در این راستا تحقیق حاضر با استفاده از تحلیل پوششی داده ها، صندوق های سرمایه گذاری مشترک کارا و ناکارا را مشخص کرده و به مقایسه بازنمایی ایدئولوژیک گزارشگری مالی صندوق های سرمایه گذاری مشترک با نگاه تحلیل گفتمان انتقادی در صندوقهای با کارایی بالا و پایین پرداخته است. دوره زمانی تحقیق از ابتدای سال ۱۳۹۷ تا پایان فصل بهار سال ۱۳۹۹ می باشد و جامعه آماری آن را کلیه صندوق های سرمایه گذاری مشترک در سهام تشکیل می دهد. همچنین نمونه آماری تحقیق شامل ۳۵ صندوق سرمایه گذاری می باشد. نتایج آزمونها حاکی از تفاوت معنادار میانگین تعداد کلمات مثبت و منفی بین دو گروه صندوقهای با کارایی بالا و صندوقهای با کارایی پایین می باشد.

واژه های کلیدی: صندوق های سرمایه گذاری مشترک، کارایی، تحلیل گفتمان انتقادی.

۱- مقدمه

پژوهش حاضر قصد دارد تا با بررسی زبان شناختی متن گزارشات مالی، به لایه های زیرین و پنهان متن، یعنی وضعیت رابطه قدرت و ایدئولوژی در حال حاضر، برسد و با کشف و کنار هم گذاشتن ایدئولوژی های مختلف در درون متن، به تحلیل انتقادی و شناسایی ریسک دست پیدا کند. شرکت ها باید اطلاعات گزارش سالانه را در برابر خطرات شناخته شده خود ارزیابی کنند و سپس اطلاعات کافی درباره میزان و اهمیت هر افشای ریسکی که به کاربران اجازه می دهد بهتر تصمیم بگیرند، افشا کنند. همچنین به شرکت هایی که نیاز به سرمایه جدید دارند پیشنهاد می شود از افشای اطلاعات مربوط به سرمایه گذاران دریغ نکنند (رادهیما و همکاران، ۲۰۱۷). گزارشگری و افشا با هدف ایجاد شفافیت و جلب اعتماد بازار و سرمایه گذاران از اهمیت ویژه ای در مبادلات و رویدادهای اقتصادی برخوردار است و صندوق های سرمایه گذاری مشترک که نقش با اهمیتی در اقتصاد و فضای کسب و کار دارد، از این مهم استثنا نیست.

شرکت ها می توانند از طریق افشای اطلاعات، عدم تقارن اطلاعاتی و تضادهای نمایندگی بین مدیران و سرمایه گذاران را کاهش داده و در نتیجه، کیفیت تصمیم های سرمایه گذاری را تحت تاثیر قرار دهند. به عبارت دیگر، افشای کافی اطلاعات توسط شرکت، به سرمایه گذاران و بستانکاران در جست و جوی فرصت های سرمایه گذاری یاری می رساند (مهرآذین و همکاران، ۱۳۹۱). تحلیل انتقادی گفتمان از موضعی انتقادی با متن مواجه می شود و با غیرطبیعی سازی و قابل رویت سازی آنچه در متن طبیعی و بدیهی تلقی شده، به آشکارسازی درهم تنیدگی های متنی گفتمانی پرداخته و متن را به ساختارهای گسترده تر اجتماعی، فرهنگی و سیاسی پیوند می زند. وجه انتقادی این جریان فکری، دقیقاً به همین آشکارسازی و قابل رویت سازی روابط پنهان متنی و گفتمانی ارجاع می یابد. (پنی کوک، ۱۹۹۴؛ فرکلاف، ۱۹۹۵). انتظار می رود سرمایه گذاران با شناخت کلید واژه های افشاء ریسک و تبیین عوامل اجتماعی، فرهنگی و سیاسی موثر بر آن، بتوانند به کسب بازدهی بالاتر در دوره زمانی کوتاه مدت و بلند مدت دست یابند.

بر این اساس در پژوهش حاضر به بررسی بازنمایی ایدئولوژیک گزارشگری مالی صندوق های سرمایه گذاری مشترک با نگاه تحلیل گفتمان انتقادی پرداخته می شود.

در ادامه مقاله، مبانی نظری و پیشینه پژوهش های مرتبط با موضوع و همچنین روش پژوهش و فرضیه های بر گرفته از مساله و مبانی نظری پژوهش بیان می شود. در نهایت، نتایج

آزمون فرضیات مطرح می شود و سپس با توجه به نتایج آزمون فرضیات، مبانی نظری و پیشینه مطرح شده، نتیجه گیری صورت می گیرد و با ذکر پیشنهادها به پایان می رسد.

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

بنیاد تحلیل انتقادی گفتمان را می توان در زبانشناسی انتقادی، جستجو کرد تحولات فرانسه در دهه هفتاد که به واسطه فوکو، پشو و دیگران منجر به شکل گیری نگرشهای جدید به زبان و گفتمان شد و همچنین به علت ناکارآمدیهای نگرشهای سنتی به تحلیل گفتمان در زبانشناسی، افراد فوق پایه های نگرش انتقادی به زبان را بنا نهادند. این افراد سه اصل مهم را مبنای کار خود قرار دادند: یک، زبانی که به کار می بریم مجسم کننده دیدگاهی خاص نسبت به واقعیت است. دو، تنوع در گونه های گفتمان از عوامل اقتصادی و اجتماعی جدایی ناپذیرند، از اینرو تنوع زبانی منعکس کننده و مبین تفاوت های اجتماعی ساختمانندی است که این تنوع زبانی را ایجاد می کند و سه، به کارگیری زبان حاصل و بازتاب فرایند و سازمان اجتماعی نیست بلکه بخشی از فرایند اجتماعی است (سلطانی، ۱۳۸۴). به طور کلی مطالعات گفتمانی را در دو معنا و رویکرد متفاوت و در عین حال مرتبط با یکدیگر، یعنی رویکرد زبان شناختی و رویکرد اجتماعی تقسیم بندی کرده اند. هر یک از این رویکردها نیز به نوبه خود به حوزه های زیرشاخه های دیگری تقسیم می شود.

رویکرد زبان شناختی: عامل اصلی شکل گیری مفهوم گفتمان در این رویکرد، کشف قواعد و مشاهده ویژگی های صوری قطعات زبانی، ساختارهای نحوی، هم آبی های واژگانی، نظم ساختارهای متن، ساختارهای فرا جمله ای و... است. این رویکرد در زبان شناسی متوقف نماند و در مدت نسبتاً کوتاهی با وارد شدن به مطالعات فرهنگی و اجتماعی، در قالب تحلیل انتقادی گفتمان بسط و گسترش یافت. زبان شناسان در بحث از تحلیل گفتمان، سه دیدگاه را مطرح می کنند:

تحلیل گفتمان ساختارگرا

تحلیل گفتمان کارکردگرا (نقش گرا)

تحلیل گفتمان انتقادی.

وجه مشترک هر سه رویکرد این است که در آنها «زبان» بزرگ تر از «گفتمان» است (سلطانی، ۱۳۹۱).

رویکرد اجتماعی: در این رویکرد، گفتمان، امری اجتماعی است و هدف تحلیل عبارت است از تشخیص و توضیح عناصر متنی در مقام شاخص های موجودات اجتماعی یا اجتماعی روانی؛ (مکاریک، ۱۳۸۴). بر اساس این نگرش، گفتمان نه تنها بزرگ تر از زبان است، بلکه کل حوزه اجتماع را در برمی گیرد و

واکاوی قرار دهد تا آنچه در پس واژگان، جمله‌ها و به طور کلی متن زبانی اعم از مکتوب و نامکتوب از دید مخاطبان پنهان مانده است، نمایان سازد. به بیان دیگر، تحلیلگر آنچه در متن مورد بررسی طبیعی جلوه داده شده است را از بافت طبیعی خود خارج می‌کند و مخاطب را قادر به درک واقعیات و حقایق نهفته می‌سازد.

صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک از بهترین گزینه‌ها جهت سرمایه‌گذاری در بازارهای مالی مدرن به‌شمار می‌روند (بابلس و همکاران، ۲۰۱۲). صندوق سرمایه‌گذاری مشترک شرکتی است که در پرتفوی متنوعی از اوراق بهادار سرمایه‌گذاری می‌کند و مردم سهام آن را به‌عنوان سهامدار می‌خرند. سرمایه‌گذاران پول لازم جهت خریدن اوراق بهادار از قبیل اوراق مشارکت و سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس را برای صندوق تأمین می‌کند.

سرمایه‌گذاران ممکن است به‌عنوان مثال باتوجه به سبک زندگی و یا عوامل دیگر مؤثر بر ریسک ضمنی، سرمایه‌گذاری خود را انتخاب کنند. اما معمولاً، سرمایه‌گذاران با کمک برنامه‌ریزان مالی خطرهای شناسایی می‌کنند (پلاتینگا و گروت، ۲۰۰۱). به‌همین‌منظور سرمایه‌گذاران فردی در صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک سرمایه‌گذاری می‌کنند زیرا صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک علاوه بر برنامه‌ریزی مالی، موجب پس‌انداز و سرمایه‌گذاری ساده، در دسترس و کنترل‌پذیر نیز می‌شوند (ici.org).

سرمایه‌گذاران همیشه در تصمیمات سرمایه‌گذاری خود باید ریسک را در نظر داشته باشند. ریسک به حالتی گفته می‌شود که بازده واقعی با بازده مورد انتظار یکی نباشد (فرقاندوست حقیقی و یاری، ۱۳۸۱). مفهوم ریسک در بازارهای مالی نقش کلیدی ایفا می‌کند. ریسک یکی از اولین دغدغه‌های سرمایه‌گذاران است. ریسک لزوماً پدیده‌ای منفی نیست، به همراه هر فرصتی ریسک نیز وجود دارد و اصولاً نمیتوان کلیه ریسک‌ها را از بین برد. چرا که کلیه فرصت‌ها نیز بدین ترتیب از بین می‌روند (راعی و تلنگی، ۱۳۸۷). سرمایه‌گذاران معمولاً به‌دنبال کسب بالاترین بازده ممکن، بدون تحمل ریسک غیرقابل قبول هستند. انتخاب پرتفوی بهینه نیازمند برآوردی از دو عامل ریسک و بازده اوراق بهادار است. طی سالیان متمادی مدل‌های مختلفی برای ارزیابی ریسک و بازده پرتفوی مطرح گردیده است (مجتهدزاده و طارمی، ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵).

بنگاش و همکاران (۲۰۱۸)، در پژوهشی به بررسی کارایی صندوق‌های سرمایه‌گذاری با استفاده از تحلیل پوششی داده‌ها پرداختند. آن‌ها تأثیر عمر صندوق، اندازه، مقدار وجوه و

نظام‌های حقیقت را بر فاعل‌های اجتماعی (سوژه‌ها) تحمیل می‌کند. در نظر فوکو، گفتمان؛ مجسم‌کننده معنا و ارتباط اجتماعی و شکل‌دهنده ذهنیت و نیز ارتباطات اجتماعی - سیاسی (قدرت) است. به اعتقاد فوکو، تنها راه درک ما از واقعیت از طریق گفتمان و ساختارهای گفتمانی می‌گذرد. او تأکید می‌کند: آنچه به نظر ما معنی‌دار می‌آید و نیز نحوه تعبیر ما از اشیا و رخدادها و چیدن آنها درون نظام معنا، وابسته به ساختارهای گفتمانی است. گفتمان نه تنها اشیا را برای ما برمی‌سازد و ادراک ما را از اشیا شکل می‌دهد، بلکه در عین حال سلسله رویدادهای خاصی را در درون روایتی که از دید یک فرهنگ خاص واقعی یا جدی هستند، می‌سازد (میلز، ۱۳۸۸). در این رویکرد، قدرت گفتمان ناشی از نهاد و ساختارهای غیر گفتمانی است و نهادها و کردارهای اجتماعی، سازوکارهایی به کار می‌بندند که گفتمان‌ها را بازتولید و نظم گفتمانی را کنترل می‌کنند. این رویکرد که نقش‌گراست و بر اساس آن متن با حوزه‌هایی چون جامعه، تاریخ، سنت، فرهنگ، سیاست، ایدئولوژی و قدرت ارتباط دارد، با نام و نظریات میشل فوکو، لاکلا، موفه و... همراه شده است. تحلیل گفتمان انتقادی رویکردی نوین در تحلیل گفتمان است که در دهه‌های اخیر، در طیف وسیعی از پژوهش‌ها در رشته‌های ادبیات و روانشناسی به کار گرفته شده است. در این رویکرد گفتمان، صرفاً یک پدیده سازنده نیست بلکه محصول سایر پدیده‌ها نیز به شمار می‌آید. نکته محوری در این نوع تحلیل این است که گفتمان گونه مهمی از عملکرد اجتماعی است که دانش، هویتها و روابط اجتماعی، از جمله مناسبات قدرت، را بازتولید کرده و تغییر می‌دهد و هم زمان، سایر ساختارهای اجتماعی به آن شکل می‌بخشند (یورگنسن و فیلیپس، ۱۳۸۹). اگرچه رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی رابطه زبان، قدرت، ایدئولوژی و گفتمان در متون رسانه‌ای و مسائل سیاسی - اجتماعی را در اولویت نخست دستور کار خود دارد، ولیکن اگر بپذیریم که هر آنچه به زبان گفتار و نوشتار مربوط می‌شود در حوزه تحلیل گفتمان جای می‌گیرد، پس می‌توان ادبیات شفاهی و مکتوب ملت‌ها را در چارچوب تحلیل گفتمان انتقادی و نقد زبان شناختی تحلیل و تفسیر نمود و سبک فرد و دوره‌ای ادبیات فارسی را نیز با نگاه انتقادی، شناسایی و معرفی کرد (آقا گل زاده، ۱۳۸۶). اهمیت تحلیل گفتمان انتقادی در این است که به مدد آن می‌توان به سویه‌هایی از متن دست یافت که در روشهای دیگر قابل دریافت نیستند. در تبیین کار زبان‌شناس انتقادی مبتنی بر تحلیل گفتمان انتقادی مهم‌ترین نکته آن است که تحلیلگر با بهره‌گیری از تکنیک‌ها و تمهیدات موجود در این رهیافت، سیمای بیرونی متن‌های مبتنی بر زبان را به گونه‌ای مورد

بررسی شده است و در نهایت بر اساس مدل اندرسون و پیترسون (A&P) رتبه‌بندی جامعی از صندوق‌ها ارائه شده است. نتایج نشان‌دهنده این است که ۱۶ صندوق بر اساس مدل CCR بر روی مرز کارایی قرار دارند و بر اساس مدل BCC تعداد صندوق‌های کارا ۱۸ عدد است. در سطح اطمینان ۹۵ درصد نتایج حاصل از دو روش یکسان نیست و در نتیجه بازده به مقیاس صندوق‌های سرمایه‌گذاری متغیر است.

کیوان و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی به بررسی پایداری عملکرد صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک در ایران با استفاده از استراتژی مومنتوم پرداختند. نمونه مورد بررسی شامل ۳۵ صندوق سرمایه‌گذاری می‌باشد که در بازه زمانی ۳۱ فروردین ۱۳۹۰ تا ۳۱ تیر ۱۳۹۵ مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند. در این مطالعه، بازده ارزش خالص هر واحد سرمایه‌گذاری (NAV) هریک از صندوق‌ها در بازه‌های زمانی ۳، ۶، ۹ و ۱۲ ماهه محاسبه گردید و بازدهی صندوق‌ها در هر یک از بازه‌های مذکور به صورت زوج‌های مرتب با یکدیگر مقایسه شد. نتایج حاصل از پژوهش با استفاده از روش‌های همبستگی و رگرسیون مورد بررسی قرار گرفتند. یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که به‌کارگیری استراتژی مومنتوم در دوره‌های ۳، ۶ و ۹ ماهه نشان‌دهنده پایداری در عملکرد صندوق‌ها می‌باشد، در حالی که در دوره‌ی ۱۲ ماهه پایداری قابل ارزیابی نبوده و به‌کارگیری استراتژی مومنتوم در پایداری عملکرد صندوق در این بازه‌ی زمانی توصیه نمی‌گردد.

۳- فرضیه‌های پژوهش

در این تحقیق با توجه به ماهیت پژوهش فرضیه تعریف نمی‌شود.

هدف تحقیق مقایسه بازنمایی ایدئولوژیک گزارشگری مالی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک با نگاه تحلیل گفتمان انتقادی در صندوق‌های کارایی بالا و پایین می‌باشد

۴- روش شناسی پژوهش

تحقیق حاضر به لحاظ هدف، کاربردی و از نوع همبستگی است. از لحاظ روش شناختی، این طرح از روش تجزیه و تحلیل متن در رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی فرکلاف، که دارای سه سطح توصیف، معنی (تعبیر)، و تبیین ایدئولوژی می‌باشد (گاتلی، ۲۰۰۰) و همچنین از ابزارهای زبان‌شناختی چون گفتار مستقیم و غیرمستقیم و افعال وجهی با درجه قطعیت استفاده می‌کند.

جامعه آماری در این پژوهش، صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک طی دوره زمانی ابتدای سال ۱۳۹۷ تا پایان بهار

نوسانات (بتا) را بر کارایی صندوق با استفاده از رگرسیون داده‌های ترکیبی بررسی کردند. بر اساس نتایج این پژوهش از ۴۴ صندوق مورد بررسی تنها ۷ مورد کارا بوده است. این نشان می‌دهد که ۳۷ صندوق سرمایه‌گذاری زیر مرز کارا بوده و هزینه بالاتری در مقایسه با بازدهی به سرمایه‌گذاران خود داده‌اند.

تسلاس (۲۰۱۹) در پژوهشی با استفاده از ترکیب دو روش تحلیل رابطه خاکستری (GRA) و روش تحلیل پوششی داده‌ها برای انتخاب بهترین صندوق سرمایه‌گذاری قابل معامله در بورس (ETF) استفاده کردند. برای این منظور از اطلاعات صندوق‌های سرمایه‌گذاری قابل معامله در بورس یونان طی دوره ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۰ استفاده نمودند. بر اساس نتایج بهترین ETF های شناسایی شده با رویکرد GRA-DEA نیز دارای DEA کارآمد هستند. روش پیشنهادی GRA-DEA از نظر رتبه‌بندی صندوق از DEA معمولی برتر است و بنابراین، به نظر می‌رسد به‌عنوان یک ابزار انتخاب صندوق کارا مؤثر باشد.

تسلاس (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی کارایی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک با استفاده از روش دومرحله‌ای تحلیل پوششی داده‌ها پرداخت. عملکرد صندوق‌ها از نظر کارایی عملیاتی و مدیریت پرتفوی بررسی شد. با توجه به نتایج این پژوهش صندوق‌های مورد بررسی هم از جهت کارایی عملیاتی و هم مدیریت پرتفوی ناکارآمد هستند.

رحمانی و همکاران (۱۳۹۵)، در پژوهشی به بررسی تأثیر ویژگی‌های صندوق‌های سرمایه‌گذاری بر عملکرد آن‌ها پرداختند. در این پژوهش، تأثیر عوامل مختلف و ویژگی‌های صندوق‌های سرمایه‌گذاری شامل: عملکرد گذشته، اندازه، نسبت هزینه‌ها، نسبت گردش، تعداد صندوق‌های تحت مدیریت مدیر صندوق و نوع مؤسس صندوق، بر عملکرد آن‌ها بررسی شد. به این منظور، از اطلاعات هفتگی ۴۳ صندوق سرمایه‌گذاری در سهام ثبت‌شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار، طی بازه زمانی ابتدای تیرماه سال ۱۳۹۰ لغایت ۳۱ شهریورماه سال ۱۳۹۲ استفاده شده است. یافته‌های پژوهش، حاکی از تأثیرگذاری دو متغیر عملکرد گذشته و نوع مؤسس صندوق بر عملکرد جاری آن است.

تاجمیر ریاحی و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهشی به بررسی کارایی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک بر اساس مدل‌های تحلیل پوششی داده‌ها پرداختند. آن‌ها بر اساس روش نا پارامتریک تحلیل پوششی داده‌ها صندوق‌های سرمایه‌گذاری موجود تا اردیبهشت ۱۳۹۰ را بر اساس مدل‌های BCC و CCR رتبه‌بندی کردند و بر اساس تحلیل میانگین بازدهی به مقیاس در مورد صندوق‌های سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه ایران

صندوق سرمایه‌گذاری مشترک و خروجی شامل: بازده صندوق سرمایه‌گذاری مشترک می باشد.

در نهایت با استفاده از میانگین میزان کارایی صندوقها، آنها به دو گروه صندوقهای با کارایی بالا و صندوقهای با کارایی پایین تقسیم بندی شدند. سپس جمع کلمات منفی و مثبت در متن صورتجلسه های امیدنامه صندوقها بصورت مجزا محاسبه شد. در نهایت یکبار آزمون مقایسه میانگین تعداد کلمات مثبت بین دو گروه صندوقهای با کارایی بالا و صندوقهای با کارایی پایین و یکبار آزمون مقایسه میانگین تعداد کلمات منفی بین دو گروه صندوقهای با کارایی بالا و صندوقهای با کارایی پایین انجام شد.

۵- یافته های پژوهش

جهت تحلیل گفتمان انتقادی صورتجلسه های امیدنامه صندوقهای سرمایه گذاری مشترک در صندوقهای با کارایی بالا و پایین آزمونهای زیر انجام پذیرفت.

۵-۱- آزمون تی مقایسه میانگین تعداد کلمات منفی بین دو گروه صندوقهای با کارایی بالا و صندوقهای با کارایی پایین جدول ۲ نتایج آزمون لوین را ارائه کرده است. نتایج آزمون تی در دو حالت ارائه می‌شود حالتی که واریانس دو گروه برابر باشد و حالتی که واریانس دو گروه متفاوت باشد. برای پی بردن به اینکه واریانس دو گروه برابر است یا خیر از آزمون لوین استفاده می‌شود. فرض صفر و فرض مقابل این آزمون در زیر ارائه شده است:

فرض صفر: واریانس های دو گروه با هم برابر هستند
فرض مقابل: واریانس های دو گروه با هم برابر نیستند

جدول ۲ آزمون لوین

Sig.	F
۰,۰۰۰	۱۹,۷۲۱

با توجه به نتایج آزمون لوین مشخص است که سطح معناداری (sig) پایین تر از مقدار ۰۰۰۵ است یعنی فرض H1 پذیرفته و فرض H0 رد می شود. بنابراین واریانس گروه های مستقل با هم متفاوت هستند. بنابراین در جدول ۳ نتایج آزمون تی سطر دوم که با پیش شرط تفاوت واریانس ها است، بررسی می شود.

۱۳۹۹ می باشد و از روش حذف سیستماتیک و معیارهای زیر برای محاسبه حجم نمونه استفاده می‌شود:

(۱) برای انتخاب نمونه‌های همگن، قبل از سال ۱۳۹۷ تشکیل شده باشند.

(۲) به منظور امکان مقایسه و برای جلوگیری از ناهمگونی، سال مالی آنها منتهی به آخر یکی از فصول سال باشد و تغییر سال مالی نداده باشند.

جدول (۱): روند انتخاب نمونه

تعداد حذف از نمونه	تعداد باقیمانده	شرح
-	۶۱	تعداد صندوق های سرمایه گذاری مشترک فعال در تاریخ ۱۳۹۹/۰۳/۳۱
۱	۶۰	قبل از سال ۱۳۹۷ تشکیل شده باشند.
۲۵	۳۵	سال مالی آنها منتهی به آخر یکی از فصول سال باشد و تغییر سال مالی نداده باشند.

برای مقایسه بازنمایی ایدئولوژیک گزارشگری مالی صندوق های سرمایه گذاری مشترک با نگاه تحلیل گفتمان انتقادی در صندوقهای با کارایی بالا و پایین، ابتدا ارزیابی کارایی صندوق های سرمایه گذاری مشترک با استفاده از روش تحلیل پوششی داده ها (DEA) انجام شد. سپس رتبه بندی کارایی صندوق های سرمایه گذاری مشترک با استفاده از روش تحلیل پوششی داده ها (DEA) صورت گرفت.

بیشترین اندازه کارایی ۱ مربوط به صندوق های سرمایه گذاری مشترک افق کارگزاری بانک خاورمیانه در پاییز ۱۳۹۷، اندیشه فردا، بانک خاورمیانه، پارس، توسعه ملی، کاریزما، مبین سرمایه و ذوب آهن نوویرا در بهار ۱۳۹۹، سپهر تدبیرگران در زمستان ۱۳۹۷، فراز اندیش نوین در تابستان ۱۳۹۸، کارگزاری حافظ در بهار ۱۳۹۷، و نوین نگر آسیا در بهار ۱۳۹۸ می باشد. کمترین اندازه کارایی ۰/۲۹۰۵ مربوط به صندوق سرمایه گذاری مشترک مبین سرمایه در بهار ۱۳۹۷ می باشد.

در ارزیابی کارایی صندوق های سرمایه گذاری مشترک بر مبنای یک معیار کمی یعنی DEA و از مدل CCR ورودی محور با بازده ثابت نسبت به مقیاس استفاده شده است. ورودی ها شامل: نسبت هزینه کل صندوق سرمایه گذاری مشترک، انحراف معیار بازدهی صندوق سرمایه گذاری مشترک، سن صندوق سرمایه گذاری مشترک، مجموع دارایی های

جدول ۳- نتایج آزمون تی

آماره تی	Sig.(2-tailed)	میانگین متغیر	انحراف معیار	95% Confidence Interval of the Difference	
				حد بالا	حد پایین
-۳,۳۹۱	۰,۰۰۱	-۰,۰۷۰۸۱	۰,۰۲۰۸۸	-۰,۱۱۱۷۸	-۰,۰۲۹۸۴
-۳,۴۱۵	۰,۰۰۱	-۰,۰۷۰۸۱	۰,۰۲۰۷۴	-۰,۱۱۱۵۰	-۰,۰۳۰۱۲

فرض آماری بصورت زیر تنظیم می شود.

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$$

جدول ۵- نتایج آزمون تی

آماره تی	Sig.(2-tailed)	میانگین متغیر	انحراف معیار	95% Confidence Interval of the Difference	
				حد بالا	حد پایین
-۳,۲۱۳	۰,۰۰۱	-۰,۰۶۷۱۴	۰,۰۲۰۸۹	-۰,۱۰۸۱۳	-۰,۰۲۶۱۴
-۳,۲۳۰	۰,۰۰۱	-۰,۰۶۷۱۴	۰,۰۲۰۷۹	-۰,۱۰۷۹۲	-۰,۰۲۶۳۵

فرض آماری بصورت زیر تنظیم می شود.

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$$

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۵، می توان دریافت که بر اساس مقدار sig که کمتر از ۰,۰۰۵ است در سطح اطمینان ۹۵ درصد فرض H_0 رد و فرض H_1 تایید می شود. یعنی میانگین تعداد کلمات مثبت بین دو گروه صندوقهای با کارایی بالا و صندوقهای با کارایی پایین تفاوت دارد.

۶- نتیجه گیری و بحث

در تحقیق حاضر به بازنمایی ایدئولوژیک گزارشگری مالی صندوق های سرمایه گذاری با نگاه تحلیل گفتمان انتقادی پرداخته شده است. جامعه آماری در این پژوهش، صندوقهای سرمایه گذاری مشترک طی دوره زمانی ابتدای سال ۱۳۹۷ تا پایان بهار ۱۳۹۹ می باشد و تعداد مشاهده های مورد بررسی پژوهش مشتمل بر ۳۱۵ مشاهده صندوق-فصل است که ترکیبی از داده های ۳۵ شرکت طی دوره ۹ فصل است. ابتدا کارایی صندوق های سرمایه گذاری مشترک با استفاده از روش CCR ورودی محور محاسبه شده است و سپس رتبه بندی کارایی صندوق های سرمایه گذاری مشترک با استفاده از روش تحلیل پوششی داده ها (DEA) انجام شد. در نهایت مقایسه بازنمایی ایدئولوژیک گزارشگری مالی صندوق های سرمایه گذاری مشترک با نگاه تحلیل گفتمان انتقادی در صندوقهای با کارایی بالا و پایین انجام شد.

اندازه گیری کارایی صندوق های سرمایه گذاری مشترک با استفاده از روش تحلیل پوششی داده ها نشان می دهد که ۱۳ فصل- صندوق سرمایه گذاری مشترک کارا تلقی شده که اندازه ۱ را به خود اختصاص داده و ۳۰۲ فصل- صندوق سرمایه گذاری مشترک باقی مانده با اندازه کمتر از ۱، ناکارا تلقی شده اند. در این راستا نتایج تحقیقات مشابه انجام شده توسط بابالس و همکاران (۲۰۱۲) در یونان و در بازه سالهای ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۹ حاکی از آن است که درصد کمی از صندوق ها بصورت کارا عمل کرده اند. دیگر اینکه شواهدی مبنی بر رابطه

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۳ می توان دریافت که بر اساس مقدار sig که کمتر از ۰/۰۵ است در سطح اطمینان ۹۵ درصد فرض H_0 رد و فرض H_1 تایید می شود. یعنی تعداد کلمات منفی بین دو گروه صندوقهای با کارایی بالا و صندوقهای با کارایی پایین تفاوت دارد.

۵-۲- آزمون تی مقایسه میانگین تعداد کلمات منفی بین دو گروه صندوقهای با کارایی بالا و صندوقهای با کارایی پایین

جدول ۴ نتایج آزمون لوین را ارائه کرده است. نتایج آزمون تی در دو حالت ارائه می شود حالتی که واریانس دو گروه برابر باشد و حالتی که واریانس دو گروه متفاوت باشد. برای پی بردن به اینکه واریانس دو گروه برابر است یا خیر از آزمون لوین استفاده می شود. فرض صفر و فرض مقابل این آزمون در زیر ارائه شده است:

فرض صفر: واریانس های دو گروه با هم برابر هستند
فرض مقابل: واریانس های دو گروه با هم برابر نیستند

جدول ۴- آزمون لوین

Sig.	F
۰,۰۰۰	۱۳,۷۸۸

با توجه به نتایج آزمون لوین مشخص است که سطح معناداری (sig) پایین تر از مقدار ۰,۰۰۵ است یعنی فرض H_1 پذیرفته و فرض H_0 رد می شود. بنابراین واریانس گروه های مستقل با هم متفاوت هستند. بنابراین در جدول ۵ نتایج آزمون تی سطر دوم که با پیش شرط تفاوت واریانس ها است، بررسی می شود.

- منفی میان اندازه صندوق و میزان کارایی آن بدست آمد. تحقیقات مورثی و همکاران (۱۹۹۷) نیز در مورد تعدادی از صندوق های سرمایه گذاری مشترک در آمریکا در سه ماهه سوم سال ۱۹۹۳ نشان داد که این صندوق ها تقریباً از نظر متوسط واریانس، کارا هستند و دیگر اینکه کارایی صندوق های سرمایه گذاری ارتباطی با هزینه های معاملات ندارد و در برخی بخش ها (برخی از صندوق های مورد بررسی) صندوق های سرمایه گذاری بزرگتر، کارا تر می باشند.
- برای مقایسه بازنمایی ایدئولوژیک گزارشگری مالی صندوق های سرمایه گذاری مشترک با نگاه تحلیل گفتمان انتقادی در صندوق های با کارایی بالا و پایین، ابتدا با استفاده از میانگین میزان کارایی صندوقها، آنها به دو گروه صندوقهای با کارایی بالا و صندوقهای با کارایی پایین تقسیم بندی شدند. سپس جمع کلمات منفی و مثبت در متن صورتجلسه های امیدنامه صندوقها بصورت مجزا محاسبه شد. در نهایت یکبار آزمون مقایسه میانگین تعداد کلمات مثبت بین دو گروه صندوقهای با کارایی بالا و صندوقهای با کارایی پایین و یکبار آزمون مقایسه میانگین تعداد کلمات منفی بین دو گروه صندوقهای با کارایی بالا و صندوقهای با کارایی پایین انجام شد. نتایج آزمونها حاکی از تفاوت معنادار میانگین تعداد کلمات مثبت و منفی بین دو گروه صندوقهای با کارایی بالا و صندوقهای با کارایی پایین می باشد. در انتها پیشنهاد می شود در تحقیقات آتی رتبه بندی واحد های کارا با استفاده از مدل اندرسون- پترسون انجام شود. همچنین تحلیل گفتمان انتقادی گزارشگری ریسک در متن گزارش بازرسی قانونی و گزارشات حسابرس مستقل بر مبنای سایر رویکرد های گفتمان انتقادی (مانند فرکلاف و ون دایک) صورت پذیرد.
- فهرست منابع**
- * پارچینی، سید صادق، (۱۳۹۰)، "رتبه بندی صندوق های سرمایه گذاری مشترک با استفاده از نسبت های شارپ، پتانسیل مطلوب و مقایسه آنها با یکدیگر"، پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده اقتصاد و حسابداری دانشگاه آزاد تهران مرکزی.
- * تاجمیر ریاحی، حامد؛ اسمعیلی اتوئی، سلمان؛ حبیبی، محمد حسن. (۱۳۹۶). بررسی کارایی صندوق های سرمایه گذاری مشترک بر اساس مدل های تحلیل پوششی داده ها. مدیریت تولید و عملیات. ۷ (۱): ۸۳-۱۰۲. doi: 10.22108/jpom.2016.20913
- * راعی، رضا و احمد تلنگی، (۱۳۸۷)، "مدیریت سرمایه گذاری پیشرفته"، چاپ دوم، تهران، انتشارات سمت.
- * رحمانی، علی؛ حسینی، سیدعلی؛ کاشف، معصومه. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر ویژگی های صندوق های سرمایه گذاری بر عملکرد آن ها. مدیریت دارایی و تأمین مالی. ۴ (۲): ۱۵-۲۸. doi: 10.22108/amf.2016.20637.۲۸-۱۵
- * روشنگرزاده، امین و علی رضایی، (۱۳۸۹)، "بررسی مقایسه ای عملکرد صندوق های سرمایه گذاری بر اساس مدل های مودیلیانی، ترینر و نسبت اطلاعاتی"، مجموعه مقالات سومین کنفرانس توسعه نظام تأمین مالی در ایران، گروه مالی و سرمایه گذاری شریف، اسفند: ۳۷۳-۳۵۱.
- * سیداورادی، میر هادی، (۱۳۸۸)، "بررسی اعتبار رویکرد ارزش افزوده اقتصادی و ارزش افزوده بازار در تبیین بازده سهام"، پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره).
- * عبده تبریزی، حسین و روح الله شریفیان، (۱۳۸۷)، "بررسی اثر ریسک نامطلوب بر عملکرد تعدیل شده بر اساس ریسک، در شرکتهای سرمایه گذاری پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه بورس اوراق بهادار، سال اول، شماره ۱، بهار: ۷۰-۳۵.
- * فرکلاف، نورمن (۱۳۷۹). تحلیل گفتمان انتقادی. مترجمان فاطمه شایسته پیران و دیگران. ویراستاران محمد نبوی و مهران مهاجر. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها.
- * کنجکاو منفرد، ار؛ فتحی، س؛ رنجبریان، ب، (۱۳۹۵)، "نقش متغیرهای روانشناختی و آگاهی بر تمایل به سرمایه گذاری با تاکید بر نقش واسطه ای ریسک ادراک شده مشتریان خدمات سرمایه گذاری"، فصلنامه علمی پژوهشی دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، سال نهم، شماره ۳۰، صص ۹۶-۹۱.
- * مالکی نیا، ناهید و حسین عسگری، (۱۳۹۰)، "بررسی ارتباط بین هزینه سرمایه و معیارهای مرتبط با ارزش افزوده اقتصادی با ارزش ذاتی در شرکت های فعال پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، فصلنامه بورس اوراق بهادار، شماره ۱۳، سال چهارم، بهار: ۵۷-۴۱.
- * محمدی، لیلا، (۱۳۹۰)، "ارزیابی عملکرد پرتفوی مبتنی بر ماتریس شبکه با استفاده از معیار شارپ و نسبت پتانسیل مطلوب مطالعه موردی: شرکت سرمایه گذاری گروه توسعه ملی ۱۳۸۵-۱۳۸۸"، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت صنعتی، دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد تهران مرکزی.
- * مجتهدزاده، ویدا و شادی حسن زاده، (۱۳۸۷)، "رابطه ارزش افزوده بازار با معیارهای ارزیابی عملکرد مبتنی بر

- * Griffith, R. (2001), "Product market competition, efficiency and agency costs: an empirical analysis", Institute for Fiscal Studies.
- * Guadalupe, M., & Perez-Gonzalez, F. (2011), "Competition and private benefits of control", Working paper.
- * Heitzman, S; Wasley, C, J. Zimmerman, (2010), "The joint effect of materiality thresholds and voluntary disclosure incentives on firms disclosure decisions," *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 49 (1) , pp. 109-132.
- * Jensen, M. C. (1986), "Agency costs of free cash flow, corporate finance, and takeover", *American Economic Review*, 76(2), 323-329.
- * Keung Tam, F. (2000), "A Study of the Relative Stock Market Pricing Efficiency in Several Industries Using Data Envelopment Analysis", Masters of applied science dissertation, The University of Toronto, Canada.
- * Liao, Li-kai, Lin, Yi-Mein, Lin, Tsung-Wen, (2015), "Non- financial performance in product market and capital expenditure", *Journal of Business Research*, Vol.29.
- * Lin, H. F., & Chen, Chieh Hung, (2011), "Market share and myopic R&D investment—The evidence of Taiwan's high technology industries", *The 14th conference on interdisciplinary and multifunctional business management*.
- * Riley, R. A., Jr., Pearson, T. A., & Trompeter, G. (2003), "The value relevance of non-financial performance variables and accounting information: The case of the airline industry", *Journal of Accounting and Public Policy*, 22(3), 231-254.
- * Tsolas, I. E. (2019). Utility Exchange Traded Fund Performance Evaluation. A Comparative Approach Using Grey Relational Analysis and Data Envelopment Analysis Modelling. *International Journal of Financial Studies*, 7(4), 67.
- * Tsolas, I. E. (2020). Precious Metal Mutual Fund Performance Evaluation: A Series Two-Stage DEA Modeling Approach. *Journal of Risk and Financial Management*, 13(5), 87
- مدل‌های اقتصادی و حسابداری"، فصلنامه بورس اوراق بهادار، سال اول، شماره ۲، تابستان: ۱۷۸-۱۴۷.
- * مقدسیان، ایمان، (۱۳۸۹)، "بررسی عملکرد صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک در ایران"، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت مالی، دانشکده علوم اقتصادی.
- * ناصری، زهره سادات، جلیل اله، فاروقی هندوآلان، امین، ناصری، ابراهیم، محمدی (۱۳۹۴). تحلیل گفتمان انتقادی داستان مرگ بونصر مشکان بر اساس رویکرد نورمن فرکلاف. *علم زبان*، سال ۳، شماره ۴، ۸۵-۱۱۰.
- * نظریور، محمدنقی و محبوبه ابراهیمی، (۱۳۸۸)، "طراحی صندوق سرمایه‌گذاری مشترک اسلامی در بازار سرمایه"، فصلنامه علمی پژوهشی اقتصاد اسلامی، سال نهم، شماره ۳۳، بهار: ۶۳-۹۴.
- * نوذری، حمزه، جمشیدیها، غلامپور و ایرانی (۱۳۹۲). سودمندی گفتمان انتقادی در تحلیل متون انضمامی: با نگاهی به متون تولید شده رسانه ای با محوریت بحران اقتصادی و اجتماعی اخیر اروپا و آمریکا. *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، دوره دوم، شماره ۱.
- * یحیی زاده فر، محمود و اسمعیل ابونوری و مریم آبادیان، (۱۳۸۸)، "بررسی رابطه بین ارزش افزوده اقتصادی و نسبت‌های سودآوری با ارزش بازار سهام شرکتهای صنعت خودرو و ساخت قطعات در ایران"، فصلنامه بورس اوراق بهادار، سال دوم، شماره ۶، تابستان: ۹۱-۱۱۵.
- * Babalos, V., Caporale, G. M., Philippas, N. (2012), "Efficiency Evaluation of Greek Equity Funds", *Research in International Business and Finance* No. 26.
- * Bangash, R., Hussain, A., & Azhar, M. H. (2018). Performance Evaluation of Mutual Funds: A Data Envelopment Analysis. *Global Social Sciences Review*, 3(2), 215-240.
- * Curtis, Asher and McVay, Sarah E. and Toynbee, Sara, (2017), "The Changing Implications of Research and Development Expenditures for Future Profitability", Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2402886> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2402886>.
- * Deumes, R, R.W. Knechel, (2008), "Economic incentives for voluntary reporting on internal risk management and control systems", *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 27 (1): 35-66.
- * Fama, E. F. (1980), "Agency problems and the theory of the firm", *Journal of Political Economy*, 88(2), 288-307.
- * Ghazali, N.A.M, Weetman, P. (2006), "Perpetuating traditional influences: voluntary disclosure in Malaysia following the economic crisis," *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 15: 226-248.